

denkoefening opgezet die resulteerde in het boek *De kracht van cultuur*. Hieraan gaat Moreels allemaal voorbij.

Gelukkig brengt het laatste hoofdstuk enig soelaas. Hier wil de auteur komen tot een politieke vertaling van zijn manifest. In de inleiding is Moreels nog even de pedalen kwijt wanneer hij de nationale parlementen verwijt alle ontwikkelingsdiensten opgezadeld te hebben met buitensporige controleprocedures. Een duidelijke vingerwijzing naar de ABOS-commissie. Nochtans heeft die commissie me geleerd dat het ABOS en andere departementen maar al te vaak hun laars laptten aan procedures, dat de Doelgerichte-Interventie-Planingsmethode (een methode waarbij de doelstellingen, doelgroep, uitvoering, opvolging en evaluatie van een project nauwgezet worden uitgetekend) niet toegepast werd en dat er van evaluatie nauwelijks sprake was.

De stellingen leveren echter een leuke opsomming van beleidsvoorstellen op. Zo pleit Moreels voor steun aan onderzoek of informatie voor coalities van landen in internationale onderhandelingen die zich verzetten tegen de ongewenste gevolgen van de globalisering. Een discussie die zeer actueel is in het kader van de Wereldhandelsorganisatie. Ondermeer de Nederlandse regering wil een loket voor juridische bijstand voor de ontwikkelingslanden openen. Momenteel moeten een drietal vertegenwoordigers uit zwart Afrika opboksen tegen een klein leger Amerikaanse diplomaten. Grote decentralisering naar het terrein, kredietlijnen voor de samenwer-

kingssecties, flexibele en gemengde samenwerkingsvormen tussen overheden, niet-gouvernementele organisaties (NGO's) en multilaterale actoren (VN en EU), het aanstellen van een 'hoofdcoördinator' per ontwikkelingsland voor alle samenwerkingsvormen, allemaal ideeetjes om mee te nemen naar een volgende legislatuur. Opvallend is dat Moreels ruime aandacht besteedt aan de Europese ontwikkelingssamenwerking, een aspect dat in zijn beleidsplan ondergewaardeerd bleef. Of misschien is het juist spijtig dat die visie pas nu werd ontwikkeld.

Met zijn nieuwe beleidsideetjes solliciteert Staatssecretaris Moreels duidelijk voor een nieuwe ambtstermijn. In het opzet van het manifest, nl. te komen tot een nieuw denkmodel, is hij echter niet geslaagd. De gedachten zijn hiervoor te fragmentair en geven vaak de indruk snel geschreven te zijn. Het boek heeft wel de verdienste de discussie over ontwikkelingssamenwerking te willen openen, zeker wat betreft de discussie over het oprecht partnerschap. Toch had Moreels beter aan de verzameling Afrikaanse denkers gevraagd om elk een bijdrage te schrijven. Voor iemand die toch de interculturele dialoog predikt, had zo'n bundel een interessant uitgangspunt kunnen zijn. Maar zo kort voor de verkiezingen was de drang om de pluim op de eigen hoed te steken hoogstwaarschijnlijk te groot.

Milan Rutten
SEVI-stafmedewerker

La saga de Clabecq. Du naufrage au sauvetage
Alain Zenner, Brussel, Luc Pire, 1998, 158 p.

Debout! L'esprit de Clabecq
Roberto D'Orazio, Brussel, Epo, 1998, 143 p.

Voor het faillissement van Forges de Clabecq was Alain Zenner onbekend bij het grote publiek. Enkele muilperen maakten van hem echter een nationale beroemdheid. De Brusselse curator heeft zijn belevenissen nu te boek gesteld. De aanleiding daarvoor was een debat in Antwerpen over de toekomst van België, waar de auteur werd geconfronteerd met een zaal vol sympathisanten van het Vlaams Blok. De gebruikelijke vooroordelen m.b.t. onze Waalse landgenoten passeren de revue. Tijdens het debat realiseert Zenner zich dat in Clabecq twee maatschappijvisies botsten. De collectivistische - belichaamd door D'Orazio - wil de burgerlijke maatschappij destabiliseren en vervangen door een totalitair systeem waarin de productiemiddelen gecollectiviseerd zijn. Daartegenover staat de democratie, waarvan Zenner een exponent is. Zij heeft haar wortels in het privé-initiatief en de individuele aansprakelijkheid; zij wil het algemeen belang dienen door het herverdelen van de rijkdom in een geest van constructieve dialoog (p.7). Zenner ziet het licht. Het faillissement van Forges de Clabecq is het begin van een wending in de geschiedenis. Wallonië heeft eindelijk een beslissing genomen om te saneren. Zij is niet langer in de woorden van minister-president Collignon "une

terre d'expérience pour révolutionnaires attardés (p. 6)". Onze held beseft dan dat hij het verhaal van zijn odyssee moet vertellen.

De teloorgang van de onderneming en de zoektocht naar de overnemer worden minutieus beschreven. Het wordt echter vrij snel duidelijk dat dit slechts bijzaak is. Het boek heeft slechts één doel, namelijk af te rekenen met D'Orazio. Niet alleen de klappen hebben blijkbaar pijn gedaan, maar ook het feit dat af en toe verbaal het onderspit werd gedolven. Het is niet prettig voor een intellectueel om op punten te verliezen van een electricien.

Alain Zenner portretteert zichzelf als een nobel mens. Het redden van de fabriek was zijn enige drijfveer. Over het feit dat het hem ettelijke miljoenen heeft opgeleverd wordt zedig gezwegen. De kwaliteiten van de andere curatoren, een aantal magistraten en medestanders worden bezongen in zulke verheven bewoordingen dat de lachspieren meer dan eens op de proef worden gesteld.

D'Orazio wordt afgeschilderd als een ploert die er zelfs niet voor terugdeinst de kinderen van de curatoren en de rechter-commissaris te bedreigen. Is er een ernstiger beschuldiging mogelijk in het post-Dutroux-tijdperk? Zelfs tegenover zijn luitenanten - een zootje ongeregeld, als we de auteur mogen geloven - zou de rode paus (sic) zich gedragen als een bullebak. Als hij hen aflaft, kan men de vrees in hun ogen lezen (p. 55).

Ook de ideeën van de tegenstrever vinden geen genade in de ogen van Zenner. Smalend zegt hij dat Marx, Engels en Lenin de Forges niet hadden kunnen redden. Hij gaat

echter verder en vergelijkt D'Orazio en de PVDA met het Vlaams Blok (p. 154). Het gelijktstellen van communisme en fascisme mag dan al mode zijn, *trop* is te veel.

Het boek werd gepubliceerd kort voor de opening van het proces-Clabecq, waarschijnlijk als mediatieke zet om de actievoerders ook bij het grote publiek te discrediteren. Maar het is ook een vehikel om de carrière van de liberale politicus van het gemeentelijke naar het nationale vlak te sturen. In de epiloog vergelijkt Zenner het faillissement van de Forges met de teloorgang van de natie. De problemen kunnen op dezelfde wijze worden opgelost. Uiteraard is hij als vader des vaderlands ertoe bereid curator te zijn van de NV België. De kopij wordt dan ook betekenisvol op 11 november afgesloten.

In zijn boek reflecteert Zenner vrij veel op een kort tevoren verschenen publicatie van D'Orazio: *Debout!* Deze strijdliteratuur van het type waarmee je vooral in de nadagen van mei '68 om de oren werd geslagen, is een bundeling van toespraken die door *aficionados* werden gefatsoeneerd. De recht-toe-rechtaan-stijl is verfrissend. Met een aantal *one-liners* wordt het kapitalistisch systeem raak gekarakteriseerd. Uit zijn teksten komt D'Orazio naar voor als een revolutionaire syndicalist. Vandaar zijn verheerlijking van de actie en zijn misprijzen voor de *apparatsjiks* van de verburgerlijkte linkerszijde - partij en vakbond - die hij veracht. Daar waar de vakbondsbonden constructief en pragmatisch - dixit Zenner (*La saga de Clabecq*, p. 129) - trachten zoveel mogelijk jobs te redden, primeert

voor D'Orazio de strijd (zie bv. de toespraak van 22 augustus 1998 onder het motto "Il nous était impossible de ne pas nous battre pour l'emploi" in *Debout!*, p. 128). Hij heeft echter nauwelijks een theorie om zijn acties te ondersteunen. Het discussiedocument van de Beweging voor Vakbondsvernieuwing (*Debout!*, p. 133 e.v.) is alleszins niet erg coherent. In de aanhef wordt het kapitalisme verketterd, zodat een omverwerping van het regime de enige mogelijkheid lijkt. Andere programmapunten impliceren dan weer dat aan de bestaande orde niet wordt geraakt. Zo wordt bv. gesteld dat de arbeidsovereenkomst - toch *het* symbool van de onderwerping aan de kapitaalbezitter - als één van de belangrijkste veroveringen (van de arbeidersklasse) wordt gekwalificeerd. Begrijpe wie kan.

En de saga.... die is nog niet gedaan. Bij het schrijven van deze recensie gaat de strijd tussen Zenner en D'Orazio verder voor de correctionele rechtbank. De Procureur des Konings - die als eerste op de plaats was waar de klappen werden uitgedeeld en de curator aanspoorde om zo snel mogelijk klacht in te dienen (*La saga de Clabecq*, p. 20) - kan men allesbehalve beschuldigen van nalatigheid in deze zaak. In zijn ijver heeft hij zelfs een wet van 1887 uit de motenballen gehaald om D'Orazio en een aantal van zijn kameraden van uitlokking te kunnen beschuldigen. Een dergelijk vervolgingsbeleid roept herinneringen op aan het Ancien Régime. Ook toen bleven de lampisten ongemoeid en werden alleen de stakingsleiders naar de galeien gestuurd.

Patrick Humblet - UG